

DEEL 1 VAN DE TROPENVROUWEN-TRILOGIE

MONICA BETIST
DIEP MEER
ROMAN

Als de jonge Aniane voor onderzoek naar Sumatra afreist,
beleeft zij onverwachts een romantisch avontuur en ontdekt
zij een oud familiegeheim.

SEPTEMBER

Danau Toba

Bataks lied

Inang, boasama tangishonon mu
Mama, waarom moet je zo huilen

Sude si taonon hi
Om de problemen van het leven

Inang, boasa ma sai solsolanmu
Mama, waarom heb je het zo moeilijk

Sude si dangolon hi sude halungunon hi
Met jouw gevoel van onmacht en eenzaamheid

Arian nang botari, ilum sai maraburan
Dag en nacht, moet jij huilen

Sibaran lapa-lapa ale inang, unang be sai solsolu
Heb geduld mama, wees niet meer bedroefd

Inang, sai tangian hon ahu inang da anak mu na dangolon
Mama, bid voor mij, jouw kind

Apusi ma ilum inang da
Droog je tranen maar

Sude hutaon doi, pasonang ma roham
Ik zal alles doen om jou weer gelukkig te maken

Hoofdstuk 10

Rosalien – 1939

Simalungun, Nederlands-Indië

In de koude ochtendlucht bleef de mist de eerste uren van de dag ondoordringbaar. Terwijl de zon steeds hoger klom, loste de dikke witte massa op tot slechts een paar slierten vocht rondom de theestruiken. Toen die tenslotte ook opgingen in de steeds blauwer wordende lucht, sloeg de hitte toe. Het kon hier tegen de bergwanden van de vulkaan behoorlijk warm worden – een temperatuur nog altijd aangenaam was, zeker vergeleken met de broeierige warmte die zich in de loop van de dag ophoopte in de vallei.

Ik keek uit over ons land en zoals elke morgen genoot ik van die eerste koele uren waarin de wereld alleen van mij leek te zijn. Dankbaar genoot ik van die oase van rust waarin ik ongestoord mijn grootste passie kon beoefenen: tuinieren.

Het hek van mijn groenten- en kruidentuin ging geruisloos open nadat ik het slot had geopend met de sleutel die ik altijd om mijn nek droeg. Een kleine aap schoot krijsend tegen de schutting op. Ik had het beest op heterdaad betrapt terwijl hij van de bramen snoepte. Nu zat hij mij met grote opengesperde ogen vanaf een hoge paal te bekijken. Zonder aarzelen pakte ik de tuinslang en richtte de straal op hem. De aap wist niet hoe snel hij ervandoor moest gaan. De schade viel gelukkig mee. Hij had nog wat bramen voor ons achtergelaten. Onze honden stonden nu woest naar de bomen te blaffen waarin het aapje was gevluht. Dat hadden ze eerder moeten doen, bedacht ik me. Maar ik wist ook dat deze apen zo hun eigen trucs hadden: terwijl de ene aap de honden bezighield, greep de andere aap zijn kans om een arm vol vruchten weg te kapen.

Vandaag nam ik het bed met aardappels onder handen. Het onkruid moest gewied worden en er waren al wat rijpe exemplaren die ik mee kon nemen voor onze kokkin. Zij zou er een heerlijk groentegerecht van maken.

Na een halfuurtje werken, hoorde ik iemand achter mij het kiezelpad

oplopen. Dat moest onze Willem zijn. Hij was nu acht jaar en hielp mij vaak in de tuin. Ik had hem een eigen stukje gegeven waar hij tomaatjes op kweekte. Als ik het goed inschatte, had hij mijn talent daarvoor geërfd. Zijn broertje Roald was net zes jaar geworden. Hoewel Willem op die leeftijd al met zijn handjes in de aarde aan het wroeten was, had ik dat Roald nooit zien doen.

‘Heee lieverd, ben je al wakker?’ Ik sloeg mijn armen om Willem heen en kuste zijn frisse natte haren die door zijn kindermisje in een scheiding waren gekamd. Hij liet het gelukkig toe dat ik hem knuffelde maar niet helemaal meer van harte. Ik vond het zo jammer dat hij zich steeds stoerder ging gedragen nu hij wat ouder werd. Gelukkig was hij nog vaak genoeg het kleine jongetje waar ik meteen na zijn geboorte zo verliefd op was geworden.

‘Kom je me helpen met wieden? Daar zou me erg mee helpen, want de baby in mama’s buik wordt steeds groter.’

Met mijn hand streek ik over mijn bolle buik. Willem wreef in zijn ogen en pakte zonder te antwoorden zijn eigen kleine schoffel.

‘Kijk, al die groene sprietjes om die stammetjes kunnen weggehaald worden.’ Ik haalde een hele kluit met frisse goudgele jonge aardappelen uit de aarde. ‘Zo, wat een mooie oogst!’ Triomfantelijk hield ik mijn buit in de lucht.

‘Dat ziet er goed uit!’ riep Nick vanaf de veranda. Hij stond vanaf het hoogste deel naar ons te kijken.

Verrast zwaaide ik de kluit heen en weer. ‘Hee, je bent er weer!’

Willem gooide zijn schoffeltje neer en rende naar zijn vader. Met de aardappels in mijn armen liep ik naar ze toe. Nick was een paar weken op expeditie geweest. Samen met een groep gewapende mannen was hij het binnenland ingegaan, omdat er een tijger op de landbouwvelden rondom de plantage was gezien. Ik had hem eerder terugverwacht en was eigenlijk wel ongerust geworden. Maar onze familie op de plantage had me verzekerd dat een tijgerjacht doorging totdat het hele gebied uitgekamd was en dat kon nu eenmaal een tijdje duren.

Met Willem op zijn arm kwam Nick me tegemoet. Hij zag er goed uit. Zijn gezicht was bruiner dan gewoonlijk en zijn haar was lichter geworden door de zon. De stof van zijn witte hemd spande om zijn brede schouders.

‘Zo moedertje, heb je het eten voor je kroost weer bij elkaar getuind?’

Liefdevol legde hij zijn andere arm om me heen en wreef over mijn rug. We kusten elkaar op de mond, wat bij Willem een luid ‘Bah’ ontlakte. Vol afkeer draaide hij zijn hoofd weg. Lachend liepen we hand in hand naar binnen. Het personeel had Nick kennelijk horen aankomen, want bijna allemaal hadden ze zich verzameld aan de zijkant van het huis. In de voorkamer stonden huishoudster Idja en het kindermisje samen met Roald te wachten. Ook hij rende meteen op zijn vader af.

‘Heb je de tijger gevonden, papa?’ vroeg hij met een opgewonden stemmetje.

‘Jazeker,’ antwoordde Nick. ‘Hij had zich goed verstopt maar we hebben hem gevonden. De dragers hebben hem voor het huis van oom Ewald neergelegd. We gaan morgen kijken.’

Een scherpe steek in mijn rug deed me verstarren.

‘Wat is er lief, heb je ergens pijn?’ vroeg Nick bezorgd.

Ik trok mijn schouders naar achteren.

‘Nee, het is niets, misschien wat spierpijn.’

Gerustgesteld keerde hij zich weer naar Roald.

‘Kom jij er ook maar bij, ventje.’

Met zijn twee zonen in zijn armen liep Nick naar de slaapkamer.

‘Ik heb jullie al heel lang geen kieteldood meer gegeven, dat gaan we meteen maar eens rechtzetten.’

Glimlachend keken Idja en ik elkaar aan terwijl de jongens het uitschreeuwden van plezier. Het was fijn dat hij er weer was. Nu de baby steeds zwaarder werd en ik steeds vermoeider, was het soms behoorlijk druk in huis met die twee wildebrassen.

Ik had Nick gemist maar was nooit eenzaam in het verlaten landschap waar de plantage lag. Vanaf het eerste moment dat we hier waren gekomen, had deze plek mijn hart gestolen. In Sidikalang domineerden koffiestruiken het landschap, hier in Simalungun waren het vooral theevelen die de berghellingen bedekten. De plantages in dit gebied leverden de beste thee die volgens sommigen door alle koningshuizen in Europa gedronken werd. Ook op de plantage van oom Ewald werd thee verbouwd. Overal rook je de kruidige lucht van de bladeren die net geplukt waren.

Het was alsof je hier op ons landgoed in een dorp woonde. In de verschillende gebouwen op het terrein werden de vers geplukte theeblaadjes stap voor stap verwerkt tot allerlei variaties gedroogde thee. Het was een heel proces. De bladeren moesten eerst gedroogd worden, daarna vond het sorteren plaats. De puntjes van de takkenpluimen leverde de meest kostbare thee op. De grootste theebladeren kwamen als versneden thee uit de fabriek. Op het terrein stonden kleine huizen waar de arbeiders in woonden. De theepluksters kwamen uit de dorpjes rond de plantage.

Zoals Nick me voor ons vertrek naar Sumatra had verteld, was er op het terrein ook een school. Jo had hier helemaal haar draai gevonden. Ze gaf samen met tante Jennifer les aan de kinderen die op de plantage woonden. Jo had de jonge kleuters onder haar hoede genomen. Willem en Roald gingen er elke dag naartoe.

Tot voor kort had ik meegeholpen met de leeslessen. Nu kostte me dat te veel moeite. Ik bleef liever thuis in ons comfortabele huis. Op onze veranda hadden we een zitje waar je heerlijk kon uitkijken over het glooiende veld met theestruiken.

We hadden meer dan genoeg ruimte in dit huis voor het gezin dat we graag wilden vormen. Toen ik al vrij snel na onze aankomst zwanger bleek te zijn, konden we ons geluk niet op. Niet lang na Willems geboorte kondigde de tweede zich al aan. Van mijn ambities om als verpleegster aan de slag te gaan was daarom niks gekomen.

In de voorkamer stonden een paar lekker zittende art deco stoelen die we samen met een dressoir op een veiling hadden gekocht. Boven waren maar liefst vier slaapkamers en een grote zolder. De nieuwe badkamer met bad was een enorme luxe waar ik vanaf het begin erg van genoot.

Langs de lange trap naar de bovenverdieping had ik de schilderijen opgehangen die ik van mijn overgrootmoeder Saulina had gekregen. Zij had ze bewaard toen het huis van mijn ouders in Padang was verkocht. Er waren veel afbeeldingen van rozen bij. Nu ze niet meer bij ons was, keek ik er vaak aan en dacht dan aan haar. Ze was erg oud geworden toen we aankwamen op Sumatra. We vroegen haar om met ons mee te gaan naar de plantage van oom Ewald en als vanzelfsprekend kwam ze bij ons in huis wonen. Omi kon niet meer de trap opkomen, daarom

maakten we een slaapkamer voor haar naast de eetkamer.

Het was fijn om haar dagelijks bij me te hebben en zij op haar beurt genoot van onze eerste baby. Langzaam maar zeker namen haar krachten af en tenslotte overleed ze heel rustig in haar slaap. Ik was heel verdrietig maar ook dankbaar dat ze in haar laatste levensfase bij ons was geweest. Na haar dood gebruikten we haar kamer niet meer. Op een of andere manier was het net alsof ze daar nog verbleef. Elke dag ververste ik de rozen, het rook er dus altijd heerlijk. Sporadisch sliepen er in de jaren daarna weleens gasten in haar kamer, maar het voelde altijd weer als heiligschennis wanneer ik vreemde mensen naar binnen zag gaan.

Tijdens het eten vertelde Nick spannende verhalen over de tocht door de jungle en we hingen allemaal aan zijn lippen. Naast de apen en vliegende honden die hier ook leefden, hadden ze veel wilde dieren gezien die zich meestal in de dichte jungle schuilhielden. Bijvoorbeeld de neushoornvogel en allerlei exotische hagedissen, maar ook olifanten en natuurlijk de tijger. Telkens weer moest Nick vertellen hoe ze het machtige dier op het spoor waren gekomen en hoe ze hem tenslotte hadden geveeld. De kinderen konden er geen genoeg van krijgen. En ik zag aan de bedienden die langs de kant van de muur stonden dat ook zij met spanning meeluisterden. Later dan gewoonlijk liepen we net voor middernacht naar onze slaapkamers. Nadat de kinderen met hun kindermeisje de deur achter zich dicht hadden gedaan, volgde Nick mij. Hij sloot de deur zachtjes achter zich en trok me naar zich toe.

‘Heb je me gemist?’ fluisterde hij in mijn oor.

‘Ja,’ fluisterde ik terug. Zijn handen gleden over mijn lichaam en hij streekte mijn dikke buik.

‘Je ziet er prachtig uit, het wordt vast een heel mooi meisje,’ zei Nick terwijl hij de knoopjes van de voorkant van mijn jurk open begon te maken. Ik draaide me naar hem om. Zijn ogen stonden vol liefde en verlangen. Ik streekte zijn gezicht en voelde diep in me het vertrouwde warme gevoel als ik zo dicht bij hem was. Wat hield ik toch van deze man die me hiernaartoe had genomen en die mij zo gelukkig maakte. We kusten elkaar lang en intens. Samen schuifelden we naar het grote bed en hij hield me vast terwijl ik me voorzichtig achterover liet vallen.

Hij keek me met een vragende blik aan.

‘Gaat het wel?’

Ik grinnikte.

‘Ik weet het niet.’

Hij legde zijn hoofd naast het mijne en legde zijn hand op mijn volle borsten. Het voelde zo goed om met hem te zijn dat ik hem met mijn strelingen aanmoedigde om door te gaan. Langzaam bewoog zijn hand via mijn buik omlaag. Ik kreunde en dat was voor hem het sein om verder te gaan. Samengeknepen tot een prop drukte ik het laken tegen mijn mond om geen geluid te maken. Ondertussen voelde ik hoe zijn verlangen was toegenomen. Diep ademend hield ik zijn blik vast en met die bevestiging duwde hij zich tegen mij aan. Zonder moeite versmolten onze lichamen zich en versnelde ons gezamenlijk ritme tot ook hij zijn kreten moest smoren in het beddengoed.

Bezweet lagen we in elkaar verstrengeld na te doezen. Mijn hartslag ging langzaam omlaag, evenals die van Nick. Ik hoorde hoe zijn ademhaling steeds zwaarder werd, waarna hij zachtjes begon te snurken. Voorzichtig maakt ik me van hem los. Ik draaide mijn buik van hem af en lag nu op mijn zij tegen zijn warme lichaam aan. Al snel viel ook ik in slaap.

De volgende dag waren de jongens in alle staten. Ze konden niet wachten tot we naar het huis van oom Ewald zouden gaan om de tijger te kunnen zien.

‘Mama, wanneer komen jullie nou, het is al tien uur!’ riep Willem naar me, terwijl ik net het hek van mijn moestuin afsloot.

De wind blies bijna mijn hoed weg, ik kon hem nog net met mijn handen op mijn hoofd houden.

‘Ik kom eraan, Willem. Zoek papa maar alvast dan gaan we zo meteen.’

De tomaten die ik had geplukt voor onze kokkin, legde ik op het aanrecht. Met meegebrachte receptenboeken uit Nederland had ik haar geleerd om tomatensoep te maken. Ze vond het maar een vreemd gerecht. Net als de hutspot van wortelen en aardappelen uit eigen tuin waar wij maar geen genoeg van konden krijgen. Samen met een heerlijk Indisch stoofgerecht was dit ons favoriete gerecht. Voor mij was het een verademing om weer de bekende gekruide maaltijden te eten. Nick had eraan moeten wennen, maar nu merkte ik dat hij ook steeds vaker

smulde van de Indische keuken en steeds minder vroeg om traditionele Hollandse gerechten.

‘Kokkie, ben je achter?’ riep ik. Ik hoorde haar terugroepen maar kon niet verstaan wat ze zei. ‘In de keuken liggen tomaten voor de tomatensoep,’ riep ik wat harder. Buiten hoorde ik een kip luid kakelend schreeuwen om aandacht. Even later kwam onze kokkin met het ont-hoofde dier de keuken in. Druk gebaarde ze naar me dat ik opzij moest gaan. Als volbloed Batakse stond ze erom bekend dat ze behoorlijk eigenzinnig kon zijn. Heel wat anders dan de meer ingetogen Javaanse bedienden. Vaak was het moeilijk om erachter te komen wat zij dachten. De gedachten van onze kokkin waren daarentegen goed van haar gezicht af te lezen. Ook nu, dus ik maakte maar dat ik wegkwam.

In de gang keek ik in de spiegel. Mijn vochtige haar hing langs mijn gezicht. Het was misschien niet zo’n goed idee geweest om deze ochtend in de tuin te werken. Ik voelde me vermoeider dan anders. Met een natte waslap nam ik mijn gezicht af en ik vlocht mijn haar, dat nog steeds dik en krullend was, in een vlecht achter op mijn hoofd.

‘Ben je klaar, schat?’ Nick kwam de trap af. Hij zag er oogverblindend uit met zijn naar achter gekamde blonde haar en witte blouse op zijn kaki pantalon. Het leek of hij er elke dag beter uit ging zien. Dat gaf mij een hopeloos gevoel want met mijn dikke buik leek niets mij meer leuk te staan. Ik voelde me een enorme slons met mijn natte piekende haren in een vlecht.

‘Het spijt me Nick, ik ben een beetje moe. Misschien moet ik maar niet meegaan.’

‘Natuurlijk wel. Het is maar voor even. Je kunt op Jo’s terras gaan rusten als je dat wilt.’

Hij had gelijk. Met de auto waren we in vijf minuten bij oom Ewald en het huis van Jo en haar man stond daarnaast. Misschien kon Jo mijn haar wat fatsoeneren. Ze kon goed knippen, als ze geen onderwijzeres was geworden, had ze kapster kunnen zijn.

Het huis van oom Ewald en tante Jennifer was een prachtig wit gebouw met een enorme oprijlaan waarlangs grote palmen tot de hemel reikten. Ze hadden het laten bouwen toen de plantage vijf jaar bestond. Verderop lag een aantal kleinere huizen in dezelfde stijl. Ze hadden grote schuine daken die voorzien waren van gebakken dakpannen en

lange schoorstenen. De ramen waren voor een deel van glas-in-lood. De groen-wit gestreepte stof van de ronde zonneschermen hielden het zonlicht buiten. Tot een meter van de grond waren de bakstenen bruin, daarna gingen ze over in rood, inclusief de stenen van de balkons die elk huis sierden.

Willem en Roald renden meteen naar de kinderen die ze op het grasveld zagen spelen. Johanna kwam net aanlopen over het pad dat haar huis van het grote huis scheidde.

‘Rosa, wacht, ik kom je helpen.’

Ze rende naar me toe en gaf me een hand terwijl ik probeerde uit te stappen. Jo keek me bezorgd aan.

‘Gaat het? Je ziet er heel erg moe uit.’

Haar bezorgdheid deed me nog vermoeider voelen. De tranen sprongen in mijn ogen.

‘Sorry Jo, ik het is stom, ik ben vanmorgen in de tuin gaan werken en dat had ik niet moeten doen.’

Jo deed een stap achteruit en keek me aan.

‘Gisteren zag je er stralend uit. Heb je misschien iets van een griepje onder de leden?’

Ik haalde mijn schouders op.

‘Geen idee. Gisteren was ik inderdaad helemaal in orde. En moet je me nu zien, ik schaam me om me zo te vertonen. Mijn haar is een verschrikking.’

Ik draaide mijn hoofd en liet haar mijn vlecht zien.

‘Het kost me te veel moeite om mijn haar te wassen. Het voorover buigen valt niet mee met die dikke buik. Ik bind het vaak maar even in een vlecht. Maar het ziet er gewoon niet uit.’

Kordaat pakte ze mijn arm.

‘Kom jij maar even mee. Ik ga jouw haren eens lekker wassen en zal er ook wat van afknippen.’

Opgelucht keek ik haar aan.

‘Ik hoopte al dat je dat zou zeggen. Het is alleen niet zo leuk voor de kinderen. Ze verheugen zich erop om samen met mij de tijger te bewonderen die Nick heeft gevangen.’

Jo lachte.

‘Die tijger blijft wel liggen en Nick en de kinderen amuseren zich

daar voorlopig ook zonder jou. Ik heb het arme dier al gezien. Het is echt geen leuk gezicht om zo'n prachtig dier er zo verslagen en gekleind bij te zien liggen. Maar ja, de mannen kunnen er geen genoeg van krijgen. Ze blijven maar opscheppen over hun zogenaamde heldendaad.'

We liepen naar haar huis. Het was er gezellig ingericht. Jo nam me mee naar de achterkamer en vroeg haar bediende om een teil met warm water te halen. Die zette ze voor me op tafel.

'Zo, als je hoofd naar voren buigt kan ik je haar wassen.'

Na het wassen gaf ze me een fijne hoofdmassage.

'Ach Jo, jouw handjes zijn goud waard, wat kun jij goed masseren.'

Glimlachend haalde ze de warme handdoek van mijn hoofd en begon mijn haar te kammen. 'Misschien heb ik wel de gave van onze overgrootmoeder Saulina geërfd om mensen met mijn handen beter te maken.'

'Ja, wie weet. Probeer het eens als iemand hoofdpijn heeft. Ze zei altijd dat het bij haar begonnen was toen papa zeven jaar was. Weet je nog? Dat hij mazelen en hele hoge koorts kreeg? Omi behandelde hem en de koorts verdween dezelfde dag. Het zou toch mooi zijn als wij dat ook zouden kunnen?'

Met een kappersschaar knipte Jo vakkundig mijn haren een stuk korter. Zelfs nu het nat was kon je zien dat het een stuk beter stond. Ze keek me tevreden aan.

'Nu de krulspelden erin en even onder de droogkap en je bent weer helemaal als nieuw.'

Na een uurtje keek ik in de spiegel en gaf haar helemaal gelijk. Ik voelde me stukken beter toen ik mijn opgeknapte hoofd zag. Bovendien hadden de koele kamer en de siroop met ijs die haar bediende voor me had gemaakt me echt goed gedaan.

'Nog even de finishing touch en dan gaan we die arme tijger bekijken.'

Jo pakte haar lipstick en stiftte aandachtig mijn lippen. Daarna deed ze wat mascara op mijn wimpers.

Knipperend met mijn oogleden keek ik weer in spiegel.

'Wat mooi, Jo! Ik herken mezelf niet meer. Wat ontzettend lief van je dat je dit voor me hebt gedaan. Kom hier.'

Ik gaf haar een lange knuffel en voelde de baby opeens schoppen.

‘Voel snel, die kleine is aan het voetballen.’

Ik pakte haar hand en liet haar voelen hoe de kleine beentjes in mij aan het trappelen waren. Plotseling merkt ik hoe triest ze keek.

‘Wat is er, Jo?’

‘Ach nee, niets,’ antwoordde ze terwijl ze zich van me wegdraaide.

‘Is er wat aan de hand?’

Ik voelde me ongerust want Jo was nooit somber. Sinds we hier waren aangekomen was ze soms zo’n blij en positief figuur dat ik me afvroeg of het wel echt was. Het leven kan toch niet altijd rozengeur en maneschijn zijn?

‘Jo, lieverd, je kan me alles vertellen, dat weet je. Gaat het niet goed tussen jou en Charles?’

Ze snikte zachtjes in de zakdoek die ze uit de kast had gepakt.

‘Ach Roos, het gaat heel erg goed tussen ons. Mijn leven hier is een paradijs na die nare jaren in Sidikalang en in Nederland. Ik heb me daar zo eenzaam gevoeld. Jij ook, dat weet ik en gelukkig had ik jou, maar jij kon in Nederland weggaan met je vrienden. Ik had dat niet omdat ik te jong was.’

Ik schoof het glas met siroop naar haar toe en ze nam een slokje.

‘Hier is alles veranderd. Ik heb werk, vrienden, een schat van een man, fantastische familie en ik geniet er elke dag van om hier in alle luxe in dit mooie land te wonen. We weten allebei dat dit niet vanzelfsprekend is. Er zijn heel veel mensen die het stukken minder hebben getroffen. Daarom voel ik me zo schuldig.’

Ze begon weer te huilen. Ik drukte haar tegen mijn dikke lichaam aan. Ze hield op met snikken en grinnikte door haar tranen heen. ‘Nou die kleine van jou, bemoeit zich er lekker mee zeg.’

Mijn buik bolde weer op van de flinke schoppen die dat kleine babytje in mij uitdeelde. Jo stak haar hand uit en streelde de plek waar we de bulten hadden gezien.

‘Dat is het, Rosa, ik zou dit ook zo graag willen meemaken. Maar het gebeurt maar niet.’

Weer liepen haar ogen vol met tranen.

‘Ach Jo, nee, ben je daar zo verdrietig over?’

Terwijl ze haar gezicht weer in haar zakdoek verborg, knikte ze. Gesmoord antwoordde ze: ‘Ja, dat is het. Charles en ik zijn nu bijna vier

jaar getrouwd en we wilden vanaf het begin graag kinderen. De eerste twee jaren waren we druk met de bouw van ons huis en zeiden we steeds tegen elkaar dat het maar goed was dat er niks gebeurde. Maar twee jaar geleden was het huis klaar en hoopten we dat het snel zover zou zijn. Helaas is dat niet zo. Het verlangen naar een kindje wordt steeds heviger, Rosa.’

Weer klampte ze zich aan me vast.

‘Het spijt me zo, maar ik was zo jaloers op je dat je nu weer zwanger bent.’

Mijn maag verkrampte, ik vond het zo erg voor haar. Natuurlijk hadden we er ook weleens op gezinspeeld het afgelopen jaar. ‘Zou het niet leuk zijn als onze kleine zou kunnen spelen met een klein neefje of nichtje van jullie?’ had ik soms plagend gezegd. Ik kon mezelf nu voor mijn kop slaan. Hoe had ik zo harteloos kunnen zijn? Waarom had ik dit niet opgemerkt? Het lijkt zo vanzelfsprekend dat iedereen maar kinderen kan krijgen.

Jo en Charles lachten die opmerkingen altijd maar weg. Ze waren veel te druk met andere dingen, zeiden ze. Eerst met de bouw van hun nieuwe huis. Daarna met hun werk. En dan was er ook nog binnenkort de reis naar Nederland omdat ons broertje Henri vijftien jaar werd en Jo daar heel graag bij wilde zijn.

Troostend wreef ik met mijn handen over haar rug.

‘Stil maar, ik had het moeten weten. Het spijt me heel erg als ik je gekwetst heb. Hoe kon ik zo stom zijn. Ik wou dat ik iets voor je kon doen om het te veranderen. Ik gun jullie alle geluk van de wereld, dat weet je, en ik gun jou ook dat je een baby krijgt.’

Jo kalmeerde en droogde haar tranen.

‘Ach, het is gewoon niet iedereen gegeven, dat weten we. Ik zal me erbij moeten neerleggen dat het er misschien voor ons niet inzit.’

‘Wacht even, met mijn kruiden kan ik je misschien helpen. Ik ga meteen voor je aan de slag als ik thuis ben.’

‘Nee, jij gaat nu met je mooie nieuwe haar naar Nick en de kinderen en je gaat lekker relaxen. Laat mij maar even hier. Dan fatsoeneer ik mijn gezicht en kom ik wat later.’

Omdat ik zag dat het beter met haar ging, stemde ik toe met haar voorstel. Ik voelde me inmiddels meer uitgerust, maar er spookten aller-

lei gedachten door mijn hoofd. Waarom had Jo het niet eerder tegen me verteld? Dan had ik haar misschien al kunnen helpen met de geneeskrachtige kruiden in mijn tuin.

Mijn overgrootmoeder Saulina wist hoe ze een zwangerschap kon verbreken, maar ook hoe ze de vruchtbaarheid kon bevorderen. In Padang waren er vaak vrouwen langsgekomen voor haar speciale kruidenmix. Ik had haar geholpen om de kruiden te verzamelen en had alle formules zorgvuldig opgeschreven in mijn notitieboek met kruidenrecepten. Het was maar goed dat Jo een paar maanden met verlof naar Nederland ging. Dan kon ze tot rust komen en ondertussen de kruidendrank drinken. Hopelijk zou dat ervoor zorgen dat ze snel zwanger zou worden.

Na mijn wandelingetje terug naar het grote huis met al mijn overpeinzingen moest ik even wennen aan de kakafonie van geluiden die me tegemoet kwam toen ik in de buurt van het grote grasveld achter het huis kwam.

Bij de houten schuur aan het eind van het gazon stond een groep mensen bij elkaar. Om hen heen renden kinderen die tikkertje speelden. Ik liep ernaartoe en zag dat de volwassenen naar de afgeschoten tijger stonden te kijken. Het was inderdaad zoals Jo had gezegd een treurig gezicht. Er was weinig over van het machtige dier. Een man was bezig om het dier op te zetten. Hij had de huid al op een raamwerk gespannen en was bezig om de kop van de tijger te prepareren. De penetrante lucht van het wilde dier maakte me misselijk. Met mijn zakdoek tegen mijn mond ging ik op zoek naar Nick. Onder de bomen zag ik hem staan met een aantal bekenden. Ze waren zo druk in gesprek dat ze mijn komst nauwelijks opmerkten.

‘Is het echt zo erg?’ vroeg een van de vrouwen vol afgrijzen.

‘Nog erger, het zou mij niet verbazen als de Duitsers binnenkort ook Nederland binnenvallen,’ antwoordde een jonge man waarvan ik wist dat hij net was teruggekeerd van een verlof. Geschrokken luisterde ik naar het gesprek.

‘Dat kan toch niet, wij blijven neutraal, net zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog,’ reageerde de vrouw met hoge stem.

‘Iedereen zegt het maar ik weet het niet, hoor. Ik krijg toch de indruk dat het deze keer wel eens anders zou kunnen verlopen.’

Bezorgd stak ik mijn arm door die van Nick.

‘Wat is dat allemaal? Nederland loopt toch geen gevaar? Op de radio hoorde ik dat we ons absoluut geen zorgen hoeven te maken. Wat denk jij ervan?’

‘Nee, ik geloof er ook niet in,’ antwoordde hij geruststellend. ‘Sommige mensen houden van spannende verhalen. Maak je maar geen zorgen. Er zal echt niks aan de hand zijn. Anders zouden ze dat toch op de radio zeggen?’

Het zat me niet lekker, vooral omdat Jo binnenkort naar Nederland zou gaan. Haar vertrek was al over zes weken.

De misselijkheid verdween gelukkig weer en ik overwon mijn vermoeidheid. We hadden een heerlijke dag en genoten van alle lekkernijen en limonades die we van onze gastvrije oom en tante kregen aangeboden. Tegen de tijd dat het tijd werd om te rusten, keerden we voldaan terug naar huis. Willem en Roald slenterden met ons mee. Ze waren doodop van alle spelletjes die ze hadden gespeeld. Jo stond erop om met ons mee te gaan. Ze vond het niet verstandig van me dat ik ging lopen. Ongerust pakte ze mijn hand.

‘Rosa, geef me een arm, je ziet er nu echt moe uit. Moet je toch niet met het rijtuig gaan?’

‘Nee joh, het gaat prima. Ik vind het juist fijn om even te lopen, ik heb de hele tijd stil gezeten en het is vandaag gelukkig niet zo warm.’

Overmoedig zette ik de pas erin.

‘Niet zo snel dan, laten we vooral rustig lopen.’

Nick ging zich er ook mee bemoeien.

‘Jo heeft gelijk, Rosalien, je ziet er opeens behoorlijk moe uit. Het lijkt me ook beter als ik toch het rijtuig laat komen.’

‘Houd nou toch op.’ Geïrriteerd veegde ik mijn inmiddels in elkaar gezakte vochtige haar uit mijn gezicht. ‘Ik kan best even lopen.’

Nick haalde zijn schouders op en versnelde zijn pas zodat hij zich bij de jongens kon voegen.

Jo drukte mijn arm tegen zich aan.

‘Toe dan maar, als jij het per se wilt. Maar ik hou je goed vast hoor dan kun je in ieder geval niet uitglijden.’

Ik glimlachte naar haar en voelde mijn boosheid zakken.

‘Sorry, het was best druk en ik maak me een beetje zorgen over wat

ik hoorde over de situatie in Nederland. Je hebt het toch ook gehoord?’

Ze knikte.

‘Iedereen had het erover. Maar Rosa, ik maak me echt geen zorgen. Ik wil heel graag naar moeder en Henri. Hij is ons kleine broertje, ik heb hem als baby zo vaak verzorgd. Je snapt toch wel dat ik hem nu hij jarig wordt echt wil zien? Zeker op dit moment nu ik zelf een beetje in de put zit over je-weet-wel.’

Meteen had ik weer medelijden met haar. Het zou goed voor haar zijn om even weg te gaan. Dat gunde ik haar van harte. Ik zette mijn zorgen opzij en besloot om het er niet meer over te hebben.

Plotseling deed een felle steek in mijn rug me naar adem happen.

‘Roos, wat is er?’ Met een paar grote passen was Nick weer bij ons.

‘Oef, ooh ik schrok, die kleine heeft me goed te pakken vandaag, wat een druktemaker.’

De snijdende pijn was weer verdwenen en ik haalde opgelucht adem toen hij niet terugkeerde.

‘Het gaat alweer, kijk we zijn er al bijna. Nog een klein stukje dan kan ik op bed gaan liggen.’

Tussen hen beiden ingeklemd bereikten we ons huis. Ze hesen me op de veranda waar Idja al handenwringend stond te kijken. Boos wees ze naar mijn benen die inmiddels lelijk opgezet waren. Ik schrok er zelf ook van. Ze waren bovendien ongelofelijk zwaar, zodat ik bijna de trap niet kon opkomen. Daarom legden ze mij in de vroegere slaapkamer van mijn overgrootmoeder Saulina. Toen ik eindelijk op bed lag, sloot ik mijn ogen. De baby leek weer tot rust te komen en ik kon mijn lichaam wat meer ontspannen.

Dat eindje lopen was geen goed idee geweest. Mijn hele lichaam voelde zwaar aan. Ik was te vermoeid om in slaap te vallen. In de kamer hingen lichtbollen die zachtjes heen en weer bewogen. In een roes tuurde ik ernaar met half geopende ogen. Ze maakten prachtige figuren. Een acht op z'n zij, zodat het licht leek op het oneindigheidsteken. Daarna gingen ze weer ritmisch op en neer. Dat kon de wind niet zijn. Ik rook een zoete rozengeur die me een heerlijk warm gevoel gaf. Het was zo'n bekend luchtje. Ik zocht de kamer af naar de bos bloemen die hier ergens moest staan. Zou het van de tekeningen aan de muur komen? Boven het bed en boven het dressoir hingen de lievelingsprenten van

omi. Ik glimlachte terwijl ik mijn blik langs de prachtige tekeningen liet glijden.

Weer trok een snerpende pijn door mijn lijf. Ik gilte het uit. Meteen ging de deur open en stond Idja naast mijn bed. Met een vochtige lap nam ze mijn voorhoofd af. Ik kreunde want de pijn bleef doorzeuren in mijn rug. Met veel inspanning ging ik op bevel van Idja op mijn zij liggen. Ze masseerde mijn onderrug. Toen mijn lijf kalmeerde trok ze me een beetje omhoog in de kussens. Weer ging de deur open. Daar was Jo.

‘Zijn dit weeën, Idja?’

De jonge vrouw knikte.

‘Dit is niet goed, het kan nog niet,’ antwoordde ze.

Verschrikt keek ik mijn zus aan. Ik wist het natuurlijk wel, ik herkende de pijscheuten van de bevallingen van Willem en Roald maar ik verdrong het op de een of andere manier. Het was te vroeg. De baby moest pas over een kleine maand komen.

‘Ik wil dit niet, Jo. Het moet stoppen,’ kermde ik.

‘Ik weet het, maar het ziet ernaar uit dat het doorzet. Nick haalt de dokter. Ze kunnen hier elk moment zijn.’

Op de gang hoorde ik gestommel. Ik zag de bezorgde gezichtjes van Willem en Roald om de deur naar binnen gluren.

‘Ben je ziek, mama?’ vroeg Willem, terwijl Roald tegen hem aangeleund stond.

‘Ach lieverd, kom maar even hier zitten. Alles komt goed hoor.’

Weer joeg die duivelse pijn door me heen. Het was niet uit te houden, ik kon me niet meer vermannen en schreeuwde het uit.

Idja nam de jongens mee de kamer uit. Ik vond het zo erg voor ze dat ze me zo moesten zien. Ze keken zo angstig. Maar ik kon me er niet lang mee bezighouden omdat de weeën nu echt op gang kwamen. Ik verloor me in een poel van gruwelijke pijn waaruit ik niet meer omhoog leek te kunnen komen. Het geweld was zo hevig dat ik niet eens meer merkte dat de dokter en Nick binnenkwamen. Ik weet alleen nog dat ik na een complete uitputtingsslag een baby hoorde huilen. Het gaf me een gevoel van diepe opluchting want de baby leefde dus. Daarna verliep alles weer in een waas, waarschijnlijk door alle pijnstillers die de dokter inzette om ervoor te zorgen dat ik hier doorheen kwam.

Het werd donker en met de duisternis gaf mijn lichaam zich over aan

de vermoeidheid, ik viel in een diepe slaap. Ik droomde dat mijn omi op de rand van mijn bed kwam zitten. Ze zong prachtige liederen voor me. De melodieën herkende ik vaag. Zo had ze ook altijd voor mij gezongen toen ik als kind ziek was geweest. Het waren oude Batakse verzen. Het mooiste lied vond ik Inang, het Batakse woord voor moeder. Als omi het voor me zong moest ik altijd mijn tranen wegslikken. Dat probeerde ik nu niet eens, want de tranen bleven stromen. Ik miste mijn eigen moeder en vond het voor het eerst verschrikkelijk dat ik mijn kinderen zonder haar op de wereld had gezet. Tegelijkertijd huilde ik omdat ikzelf als kind totaal geen liefde van haar had gevoeld. Het was een rauwe wond die weliswaar steeds meer heelde en waarvan de pijn naar de achtergrond verdween, maar die me bij tijden nog diep kon raken. Met de storm van hormonen die nu in mij woedde, hadden alle emoties vrij spel. De droom was zo levensecht dat ik de hand van mijn omi op mijn gezicht voelde. Ik probeerde haar te zien maar dat lukte niet. Maar ik hoorde haar wel. Haar lieve stem sprak: 'Rosa, zet door, je komt hier weer uit. Wordt snel beter, je kinderen hebben je nodig.' Ze bleef dat maar herhalen en eindelijk viel ik uitgeput in slaap.

Hoe lang ik ziek ben geweest weet ik niet. De eerste dagen had ik hoge koorts maar langzaam nam die af en sterkte ik aan. Na ruim een week lukte het me om mijn kleine meisje te voeden. Dat was een werkelijk wonder want ik dacht dat ik hiervoor te zwak was. Dat dacht de arts ook en daarom hadden ze haar de eerste dagen flessenvoeding gegeven. Ze was sterk want ondanks haar vroege geboorte nam haar gewicht snel toe.

Selma had ik haar genoemd. De jongens hadden allebei het blonde haar van hun vader. Mijn dochter had mijn donkere krullen. Het was net een poppetje. Idja legde haar elke dag met veel geduld aan mijn borst en steeds weer werd ik overweldigd door een diep gevoel van liefde. Dat maakte dat ik weer kracht kreeg, ik moest en zou zelf voor haar zorgen. Want ook al hadden we hier de bedienden die alles wilden overnemen, vanaf het begin had ik erop gestaan dat ik mijn baby's zelf zou baden en aankleden. Ik wilde gewoon genieten van die kleine glibberige lijfjes. Die kirrende babygeluidjes horen als ze in het warme water van hun badje zaten. De lucht van hun natte haartjes opsnuiven als ik ze voorzichtig borstelde. Hun armpjes om me heen voelen als ik ze met een

verschoonde luiër omhoogtilde. En dat lukte steeds beter.

Ik kon mijn geluk niet op toen ik Selma voor het eerst in mijn draagdoek kon leggen zoals de Sumatraanse vrouwen dat deden. Het was heerlijk om te ervaren dat het me lukte om zelf de tuin in te lopen en haar kleine gezichtje tegen mijn borst aan te zien liggen, terwijl haar blauwe oogjes mijn vinger volgde die een voor een de tropische bloemen aanwees.

Terwijl ik van struik naar struik liep, zag ik Nick op een bankje in de tuin zitten. Het leek alsof hij ons opwachtte.

‘Wat doe jij nou hier?’ vroeg ik verbaasd want meestal was hij op dit tijdstip ergens op de plantage aan het werk.

‘Ik hoorde van Idja dat je net de tuin was ingelopen dus ik besloot om je op te wachten,’ lachte hij. Hij klopte op de zitplaats naast me. ‘Kom maar snel zitten, want ik zie aan je gezicht dat het niet meevalt.’

Daar had hij gelijk in. Ik was expres in de richting van het bankje gelopen. Zonder baby in de draagdoek lukte het me inmiddels goed om een rondje door de tuin te maken. Maar mét baby was toch een ander verhaal, ook al was ze nog zo klein.

Nick pakte Selma van mij over toen ik haar uit de doek haalde en nam haar op zijn arm.

‘Wat is ze toch een mooi kindje,’ zei hij trots. Mijn hart sloeg over van ontroering.

‘Het is een wonder dat alles goed is gekomen, terwijl ze eigenlijk nog wat langer had moeten wachten,’ ging hij zacht verder. ‘Het had zomaar heel anders kunnen aflopen. Och Rosa, ik moet er toch niet aan denken dat we haar waren kwijtgeraakt.’

‘Nee, dat was echt vreselijk geweest,’ zei ik. ‘Ik ben zo ontzettend dankbaar dat we haar mochten behouden... Het was inderdaad op het randje.’

‘Het is echt een moeilijke tijd voor je geweest, lieverd. Ik gun het je dat je er eens helemaal uit zou kunnen zijn. Wat zou je ervan vinden om haar en de jongens mee te nemen naar Nederland?’

Verbaasd ging ik rechtop zitten.

‘Wat zeg je nou?’

De afgelopen jaren had ik Nick weleens gevraagd of het mogelijk was om met verlof te gaan. Steeds had hij gezegd dat het niet kon omdat hij

het te druk had op de plantage en niemand zijn werk over kon nemen. Daar was dit jaar verandering in gekomen omdat een neef uit Nederland een fantastische bedrijfsleider bleek te zijn. Nick had daarom met Kerstmis gezegd dat we best eens met verlof zouden kunnen gaan. Toen ik de week daarna zwanger bleek te zijn, had ik het idee opzijgeschoven. Ik was tijdens de zwangerschappen van de jongens behoorlijk misselijk geweest en moest er niet aan denken om in die toestand op een boot te zitten.

‘Toe, vertel me, hoe bedoel je dat?’ vroeg ik hem ongeduldig.

Hij keek me met een stralende glimlach aan.

‘Ik dacht al dat je hiervan zou opfleuren. Rustig, rustig, ik zal het hele plan aan je uitleggen.’

Selma gaf een kreetje en we moesten allebei lachen.

‘Ze is al net zo ongeduldig als jij,’ grapte Nick.

Ik gaf hem een por.

‘Vertel nou maar!’

‘Je vader kwam eigenlijk met het idee.’

‘Echt?’

‘Ja. Toen hij hoorde dat je zo ziek was, wilde hij meteen hiernaartoe komen met Anna en Isabelle.’

Mijn hart begon wat sneller te kloppen. Mijn vader had samen met Anna een dochtertje gekregen. Ze woonden op het eiland Java waar mijn vader zijn dokterspraktijk had.

‘Net voordat ze op de boot naar Sumatra stapten, stuurde hij me een telegram,’ vervolgde Nick. ‘Hij vroeg of wij zin hadden om komende maand ook mee naar Nederland te gaan. Zij hadden al tickets geboekt voor de boot waarmee Jo vertrekt.’

‘Komen ze dan eerst hier naartoe?’

Nick knikte.

‘Inderdaad. Ik had je ermee willen verrassen maar dat gaat niet omdat we hun kamer moeten gaan klaarmaken. Ze komen morgen aan.’

Van blijdschap klapte ik in mijn handen.

‘Echt waar? Oh Nick wat heerlijk!’ Prompt schoten de tranen in mijn ogen. ‘Dan zie ik eindelijk mijn vader weer.’

Ik had hem voor laatst gezien toen we na de geboorte van Roald samen met de jongens naar hen toe waren gegaan. Het was heerlijk om

te zien dat het goed met ze ging. Ook was ik vreselijk blij dat ik ons oude kindermisje Siti weer zag. Ze was met mijn vader en Anna mee teruggegaan naar Nederlands-Indië en zorgde voor Isabelle. Anna, die zelf ook arts was, had daardoor haar handen vrij om samen met mijn vader in de praktijk te werken.

Al snel verspreidde het nieuws zich dat een nieuw doktersechtpaar een moderne praktijk in de hoofdstad van Nederlands-Indië runde. De Europese patiënten stroomden toe. Ze hadden het daardoor goed voor elkaar en woonden tegenwoordig in een groot wit huis met een stoet aan bedienden op een van de mooiste pleinen in het centrum.

‘Heeft hij hier wel tijd voor?’ vroeg ik.

Nick kuchte en antwoordde niet meteen.

‘Hij wil sowieso naar Nederland want met zijn gezondheid gaat het helaas weer niet zo goed. Daarom heeft hij de praktijk voor het komende jaar overgedragen aan een vervanger.’

‘Ach nee, wat naar. Het ging net zo goed met hun praktijk. Is het de tuberculose die weer opspeelt?’

‘Ik weet het niet, schat, meer heeft hij mij niet geschreven. We horen het morgen vast.’

‘En daarna willen ze samen met ons naar Nederland?’

‘Ja, dat stelde hij voor. Hij wil ook graag bij de verjaardag van Henri zijn.’

‘Wat geweldig! Oh, ik kan het gewoon niet geloven!’ Van blijdschap sprong ik op een draaide een rondje. Selma keek me vanaf de arm van haar vader verbaasd aan.

‘Ach kleintje, dan zie jij je hele familie, wat fantastisch! Maar Nick, moeten we daar niet heel veel voor regelen? Wie doet de plantage en heb je de tickets voor de reis al geboekt?’

Weer moest Nick lachen. ‘Ja, ja, alles is geregeld, maak je maar geen zorgen. Mijn neef neemt het werk over en ik heb alle tickets voor ons en voor Idja al geboekt.’

Ik wist niet wat ik moest zeggen. Hij verraste me werkelijk met dit enorme cadeau, want zo voelde het aan alle kanten. Ik zou allebei mijn ouders terugzien. Mijn vader en Anna en hun dochter Isabelle. Maar ook mijn moeder die het overlijden van haar ouders alleen had moeten verwerken en die nu samen met Henri in het grote huis in Den Haag

woonde.

‘Heb je ook al geregeld waar we in Nederland verblijven?’

‘Ook dat is allemaal voor elkaar. Je moeder verwelkomt ons graag in haar huis. Daarna gaan we een tijdje naar mijn familie in Friesland. Dat komt goed uit, want mijn vader vroeg me om hem te helpen bij het vinden van een geschikte opvolger die de boerderij over kan nemen. Mijn broer wil niet. Misschien wil een neef het doen. Ze hebben mij gevraagd om uit te zoeken of dit een verstandig idee is. Zowel bij jouw moeder als bij ons thuis is meer dan genoeg ruimte voor ons allemaal.’

‘En waar gaan mijn vader en Anna dan naartoe?’

‘Dat is een bijzonder verhaal. Je vader schreef dat je moeder tot voor kort het koetshuis verhuurde om aan extra inkomsten te komen. De huurders zijn vorige maand naar Amerika vertrokken en nu heeft ze je vader laten weten dat hij het kan huren. Dat gaat hij in ieder geval de eerste tijd doen.’

‘Nee!’ Vol ongeloof ging ik weer zitten. ‘Die twee kemphanen toch. Na alles wat er gebeurd is, worden ze nu dus burenen.’

‘Nou ja, voor een bepaalde periode, we weten natuurlijk niet hoelang de lieve vrede zal duren,’ grinnikte Nick.

Weer sprong ik op.

‘En de dreigende oorlog? Hoe staat het daarmee?’

‘De situatie is nog steeds stabiel,’ antwoordde Nick geruststellend. ‘Nederland blijft neutraal, de regering geeft aan dat het veilig is. We blijven maar een halfjaar. In die tijd zal er echt niks raars gebeuren. En als dat toch zo is, dan gaan we meteen weer terug. Hier is er sowieso geen dreiging.’

Ik wilde hem zo graag geloven maar kon het angstige gevoel dat me bekroop met moeite loslaten. Ik verheugde me zo op het weerzien met mijn ouders dat ik toch alle onheilspellende gevoelens wist te verbanen. Ik concentreerde me nu volledig op de komst van mijn vader, Anna en hun dochtertje en daarna zagen we wel weer verder.

‘Kom Nick, dan moeten we nu onmiddellijk aan Idja laten weten dat ze mijn kamer in orde laat maken voor onze gasten!’

‘Geen zorgen, schat. Daar is ze al mee bezig. Wij gaan lekker op de veranda zitten en alles komt goed. Wat heerlijk dat we weer naar boven kunnen gaan, gewoon naar onze eigen slaapkamer.’

Hij trok me met zijn lege arm naar zich toe en ik ging op zijn knie zitten terwijl ik naar het inmiddels slapende gezichtje van Selma keek. Zacht en liefdevol kusten we elkaars lippen.

‘Ik hou van jou, schatje,’ fluisterde ik.

‘Ik ook van jou.’

Zo bleven we even zitten. Het was uitzonderlijk stil. Er waren geen apen of vogelgeluiden en ook de kleine dieren zoals de hagedissen en insecten hielden zich koest. Ergens in mijn hoofd fluisterde een gedachte over een stilte voor de storm me toe. Maar die smoorde ik in de kiem. Dit was ons moment en ik besloot er helemaal van te genieten.

Ik schrok toen ik mijn vader terugzag. Hij hoestte verschrikkelijk en was sterk vermagerd. Ondanks mijn bezorgdheid genoot ik met volle teugen van zijn nabijheid. Wat had ik hem gemist. Het was heerlijk om te zien hoe onze jongens langzaam maar zeker hun schuchterheid verloren en uitkeken naar de dagelijkse wandeling met hem. Mijn vader had me gevraagd om deze ochtend mee te lopen. Selma liet ik bij Idja achter, want ze voelde een beetje warm aan.

Op zijn stok geleund stond hij bij het hek van mijn groentetuin te wachten.

‘Opa, wilt u naar binnen?’ vroeg Willem die de sleutel van het hek bij zich had.

‘Graag jongen, ik wil al die mooie groenten en kruiden die jouw moeder verbouwt nu wel eens een keer met eigen ogen zien.’

We liepen de tuin in waar de zoete parfum van de melatiboom ons tegemoetkwam. Mijn vader plukte een bloem en deed hem voorzichtig achter mijn oor.

‘Zo lijk je precies een Balinese prinses,’ zei hij met zijn diepe stem die nog steeds even krachtig klonk.

‘Mama, ga eens dansen als een prinses,’ lachte onze kleine Roald uitgelaten.

Ernstig kijkend liet ik mijn armen hoog en laag golven. Ik bewoog mijn hoofd heen en weer zoals ik het de Javaanse en Balinese dansgezelschappen vroeger in Padang had zien doen.

Ze lachten en moedigden me aan.

‘En nu met je ogen!’

Met grote ogen keek ik afwisselend van links naar rechts en weer terug.

Willem proestte het uit. Ook mijn vader moest hard lachen en zoals gewoonlijk eindigde dat in een hoestbui. Die duurde wat langer dan ik tot nu toe had meegemaakt. Het lachen verstomde en ik klopte hem op de rug.

‘Gaat het papa?’

‘Ach kind, die verdomde tuberculose, ik denk dat het nu met me gedaan is. Dit gaat niet lang goed meer.’

‘Dat moet je niet zeggen.’

Met moeite slikte ik mijn opkomende tranen weg. De hormonen van de zwangerschap en bevalling speelden regelmatig op, ik voelde me snel geëmotioneerd. Het raakte me diep om mijn vader weer in zo’n slechte toestand te zien.

De hoestbui ebde gelukkig snel weg en de jongens die stilletjes hadden toegekeken, schopten steentjes naar elkaar. Mijn vader vouwde zijn zakdoek zorgvuldig op en stopte hem terug in zijn broekzak.

‘Ik kan er maar beter eerlijk over zijn, Rosalien. Daarom wilde ik per se naar jullie komen en daarna mee naar Nederland. Ik vind het een prettig idee dat Isabelle haar familie beter leert kennen. Bovendien wilde ik jullie gezin hier op de plantage weer eens zien. Het lijkt me heel fijn om dadelijk met z’n allen die reis te maken. Samen met jou en Jo en met Anna en alle kinderen.’

Hij streek Willem en Roald die naast hem waren komen staan liefdevol over hun haar.

‘Ik ben hartstikke trots op deze kleine apen.’

Ze keken hem verontwaardigd aan.

‘We zijn geen apen!’

Op dat moment vloog er een kleine grijze aap over de muur heen. Vliegensvlug pakte hij een rijpe papaja uit de boom die in het midden van de tuin stond en rende voor zijn leven, want de bewakers achter de muur hadden hem gezien en er werd meteen geschoten.

Hoewel ik die brutale apen vaak verwenste omdat ze de lekkerste vruchten onder onze neus wegkaapten, moest ik lachen om deze deugniet die zich niks aantrok van onze beveiliging.

‘Hup kleine dief, maak dat je wegkomt,’ riep Roald.

Ik pakte de arm van mijn vader en samen liepen we naar de kruidentuin terwijl de jongens bleven kijken of er meer apen waren.

‘Gaat het goed met jou en Anna in Batavia?’ vroeg ik aangemoedigd door zijn openhartigheid.

‘Zeker,’ antwoordde hij. ‘Anna voelt zich bijzonder goed thuis in Nederlands-Indië. Ik ben daar erg blij om.’

Het was even stil. Ik begreep waarom hij dat fijn vond en ook dat hij niet wilde uitweiden over hoe hij dit in zijn huwelijk met mijn moeder had gemist.

‘Het is ons goed gegaan, de afgelopen jaren,’ vervolgde hij. ‘De praktijk is populair en wordt druk bezocht. We hebben echt iets opgebouwd. Samen, want Anna heeft net zo veel gedaan als ik. Zij werkt hard en daarnaast gaat ze altijd mee naar de feesten die er in Batavia in overvloed zijn. Dat heeft er zeker aan bij gedragen dat we zoveel patiënten hebben.’

Weer moest ik denken aan mijn moeder die nooit met mijn vader mee wilde en die ook geen enkele interesse in zijn werk had. Ik gunde het hem dat hij nu wel met iemand was die zijn passie deelde.

We wandelden langs de rozenstruiken die ik samen met mijn overgrootmoeder Saulina had geplant. Alsof hij dit wist, hield hij plotseling zijn pas in.

‘Op deze bijzondere plek, hier in jouw tuin, wil ik je iets geven, Rosa. Het is voor jou, als herinnering.’

Overrompeld nam ik het doosje aan dat hij tevoorschijn haalde. Het was langwerpiger en met zacht leer overtrokken. De sluiting bestond uit een knopje waarop je moest drukken zodat de deksel zich opende. Terwijl ik dat deed zag ik een schittering van edelstenen die oplichtten door een felle zonnestraal die door de bewolking heen brak. Op zwart fluweel lag een gouden collier met drie hangertjes in bloemvorm. Ze waren alle drie van dieprode robijn en leken daardoor op roosjes. Sprakeloos keek ik van het doosje op naar mijn vader. Hij glimlachte en knikte.

‘Doe het eens om.’

Nog steeds kon ik geen woord uitbrengen. Glimlachend pakte hij het collier en maakte het vast rond mijn hals.

‘Prachtig,’ mompelde hij voldaan. ‘Precies zoals ik had gehoopt. Drie

rozen voor mijn mooie dochter Rosalien. Zodat je altijd zult weten dat ik heel erg trots op je ben.'

Hij pakte zijn zakdoek weer, maar dit keer niet om in te kuchen. Een paar seconden stond ik roerloos naar hem te kijken. Langzaam bewogen mijn handen als vanzelf naar mijn hals waar mijn vingertoppen de fijne edelstenen roosjes een voor een betastten. Het voelde alsof het sieraad daar altijd was geweest, het hoorde bij mij. Intens dankbaar sloeg ik mijn armen om hem heen.

'Lieve papa, dank je wel. Wat een groot cadeau. Maar het was niet nodig geweest. Natuurlijk zal ik jou nooit vergeten en ook niet wat je mij hebt geleerd en meegegeven. Ik ben je zo enorm dankbaar. En wat lief dat je dit zegt. Ik hou heel veel van jou, papa.'

Ongemakkelijk klopte hij mij op mijn rug en maakte zich los uit mijn omhelzing. De emoties waren moeilijk voor hem te verwerken, merkte ik. Dat maakte niet uit. Ik voelde zijn liefde voor mij en die van mij voor hem. Dat was meer dan genoeg. Hij kuchte.

'Ik heb ook een collier voor Johanna laten maken.'

Daar was ik blij om want ik gunde Jo ook zo'n speciaal moment met hem.

'Heeft zij ook bloemen?' vroeg ik nieuwsgierig.

'Voor haar heb ik drie sterren van saffier laten maken omdat zij zoveel van blauw houdt.'

Ontroerd omdat het cadeau zo op de persoon was uitgekozen, maakte ik het collier voorzichtig los en bewonderde de stenen.

'Dit moet een fortuin waard zijn, papa. Kan dat wel?'

'Maak je daar maar geen zorgen over. Anna en ik hebben ons geld eerlijk verdiend. Zij weet ervan en staat er volledig achter dat we jullie iets geven waar jullie altijd iets aan zullen hebben. De stenen zijn rechtstreeks gekocht van de delvers voor een eerlijke prijs. Zover ik kan nagaan, zijn er dus geen mensen voor uitgebuit.'

Ook daar was ik blij om want we hoorden soms de vreselijkste dingen over berovingen van sultanaten door Nederlandse militairen waarbij de buit rechtstreeks naar Nederland verdween.

'Dat brengt me nog op iets anders,' vervolgde hij nu ernstig kijkend. 'Herinner je je die jongeman die een keer bij ons huis langskwam in Sidikalang?'

Een rode blos trok langs mijn wangen omhoog. Natuurlijk wist ik

meteen over wie hij het had. Vlagen van herinneringen trokken in een flits voorbij. Victor bij ons huis in Sidikalang en later bij het huis van omi in Padang. Maar vooral Victor die naast mij liep door Leiden en die daarna tegenover mij zat in het cafeetje bij de universiteit. Zijn laatste blik, en mijn laatste herinnering toen hij zonder om te kijken het universiteitsgebouw binnenliep.

Mijn hart bonkte in mijn borstkast toen ik weer overspoeld werd door dat vreemde verbonden gevoel met hem, altijd als ik aan hem dacht. Door de jaren heen was het sterk verminderd en met de geboorte van Willem was het voorgoed verdwenen. Tenminste dat dacht ik, want nu vlamde het weer op. Waarom toch? Het kwam vast door de hormonen, stelde ik mezelf gerust.

‘Zeker, wat is er met hem?’

Ik probeerde mijn stem zo neutraal mogelijk te laten klinken.

‘Hij staat op Java bekend om zijn nationalistische ideeën, wist je dat?’

Ik schudde mijn hoofd. Er waren steeds meer vooral goed opgeleide jonge Sumatranen en Javanen die streefden naar een onafhankelijk Indonesië. Vaak hadden ze net zoals Victor in Nederland gestudeerd en lieten ze blijken dat ze zochten naar een weg om een eigen land te stichten.

Volkomen terecht vond ik. Waarom zouden Nederlanders dit land moeten overheersen? We zouden hier wat mij betreft ook net zo goed kunnen wonen als het bestuur in handen van de Indonesiërs zou liggen. Maar dit was een gedachte die maar weinig Nederlanders met mij deelden. De meesten vonden dat alles bij het oude moest blijven. Een onmogelijk ouderwets idee leek me, met zo veel slimme jonge mensen die zich niet meer wilden laten onderdrukken.

‘Dat wist ik niet, maar het verbaast me ook niet,’ antwoordde ik.

‘Ik herkende hem toen hij een lezing gaf waar ik bij was,’ zei mijn vader. ‘Een bevlogen man met het hart op de juiste plek maar ook met een helder verstand, schat ik zo in. Hij schijnt al langere tijd een bestuursfunctie te hebben bij de Jong Sumatranen, een nationalistische vereniging van jonge mensen die zich inzetten voor een onafhankelijk Sumatra. Hij is een stap verder gegaan in zijn ambities en is nu vooral bezig met de onafhankelijkheid van Indonesië.’

Peinzend keek ik naar Willem en Roald die in een boom waren

geklommen om blaadjes te plukken voor hun grote witte geit die het tafereeltje belangstellend vanaf de grond stond te volgen.

‘Loopt hij daardoor geen gevaar?’ vroeg ik bezorgd.

‘Ik weet het niet. Eerlijk gezegd heb ik me niet meer zo beziggehouden met de politiek de laatste tijd.’

Hij kuchte weer.

‘Maar dit viel me wel op, of beter gezegd: hij viel me op. In al die jaren was hij wat ouder geworden, maar net zo charismatisch als toen.’

Weer kleurde mijn wangen. Mijn vader merkte het kennelijk op, hij kneep in mijn arm. Om mijn verlegenheid onder controle te houden, probeerde ik het gesprek een andere richting in te laten gaan en klapte daarbij onbedoeld enigszins uit de school.

‘Wist jij dat hij waarschijnlijk verre familie van ons is?’

Mijn vader keek mij verrast aan. Ik besloot hem te vertellen wat ik wist. Hij zou het geheim vast wel bewaren.

‘Omi heeft hem als kind verzorgd. Jij dacht hem ook te herkennen in Sidikalang, weet je nog?’

Nadenkend pakte mijn vader zijn zakdoek, depte zijn mond en borg hem weer op.

‘Er waren vaker jonge zieke kinderen bij omi,’ sprak hij. ‘Bovendien was ik toen erg druk met mijn praktijk. Spijtig genoeg heb ik in de eerste jaren ook niet erg veel omgekeken naar jou en je zusje. Maar vertel eens, waarom denk je dat hij verre familie is?’

Bezwaard omdat ik eigenlijk vond dat ik het voor me moest houden, vervolgde ik mijn verhaal. ‘Omi vertelde mij dat hij familie is van de Leeuwenkoning van de Batakkers.’

In de stilte die daarop volgde hoorden we de geit mekkeren. Vast uit dankbaarheid voor de malse jonge blaadjes die ze had gekregen.

‘Ach, dat verhaal,’ reageerde mijn vader lauw. ‘Dat heb ik weleens gehoord. Er zou ergens een baby zijn geweest die nooit meer is teruggevonden nadat de koning was vermoord en zijn kinderen waren verbannen. Is dat Victor?’

‘Misschien.’ Ik hield de waarheid toch maar liever in het midden. Want ik wist zeker dat omi niet had gelogen, zij was er zelf bij betrokken geweest. En dan was er nog de ring die ik aan Victor had gegeven. Die was zo authentiek, het kon niet anders zijn dan dat die van zijn familie

was. In mijn handen draaide ik het leren doosje met mijn gekregen collier rond.

‘Weet je hoe het nu met hem is?’ vroeg ik voorzichtig. ‘Woont hij in Batavia?’

‘Niemand weet het. Er hangt een soort van mysterie rond hem. Wat dat betreft zou je best weleens gelijk kunnen hebben.’

Daarmee eindigde ons gesprek, want de jongens kwamen naar ons toe omdat ze honger en dorst hadden. Het wandelingetje over de plantage zouden we voor de volgende keer bewaren, niet wetende dat dat zich de volgende dag een ramp met vergaande gevolgen zou voltrekken.

1925. De jonge Rosalien groeit op in Padang aan de westkust van Sumatra. Haar vader is huidarts en haar moeder kampt met depressies waar het hele gezin onder lijdt. Rosalien heeft veel steun aan haar Batakse overgrootmoeder die beschikt over natuurgeneeskundige gaven.

Na een verlof in Nederland keert Rosalien samen met haar echtgenoot Nick terug naar haar geliefde Sumatra. Er volgt een gelukkige tijd maar dan slaat het noodlot toe: als haar man en kinderen tijdelijk in Nederland zijn, breekt de oorlog uit. Rosalien verliest een aantal familieleden waaronder haar vader. Ze wordt uit handen van de Japanners gered door de Batakse nationalist Victor die zij nog uit haar jeugd kent. In een verborgen grot aan het Tobameer gebeurt het ondenkbare, waardoor het leven van Rosalien voor altijd verandert.

2017. De pas afgestudeerde Aniane vertrekt naar Sumatra met in haar rugzak een schrift met herinneringen van haar overgrootmoeder Rosalien. Ze ontdekt daar niet alleen haar geheime familiegeschiedenis, maar worstelt ook met de duistere praktijken van een Nederlandse chirurg en de onweerstaanbare aantrekkingskracht van de knappe consultant Dirk.

MONICA BETIST studeerde sociale geografie en ontwikkelde zich tot freelance tekstschrijfster voor grote organisaties. Haar sterke debuut *Diep meer* is geschreven in de traditie van succesauteurs als Lucinda Riley, Delia Owens, Soraya Lane en Dinah Jefferies.

9 789493 244368 >

SEPTEMBER
UITGEVERIJ